

Modtagelse og indsortering i vaskeribranchen

SUS, Serviceerhvervenes
Efteruddannelsesudvalg

Marit Smalbro Jakobsen,
Uddannelsescentret i Roskilde (UCR)
November 2013

Modtagelse og indsortering i vaskeribranchen

© Børne- og Undervisningsministeriet (November 2013). Materialet er udviklet af Serviceerhvervenes Efteruddannelsesudvalg i samarbejde med Marit Smalbro Jakobsen, UCR. Materialet kan frit kopieres med angivelse af kilde.

SUS

Serviceerhvervenes Efteruddannelsesudvalg

Vesterbrogade 6D, 4.

1620 København V.

Tlf. 32 54 50 55

www.susudd.dk

sus@sus-udd.dk

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	4
Fejl i sorteringen af det snavsede tøj kan betyde.....	5
Vigtige punkter ved arbejde med indsortering.....	5
Generel mikrobiologi.....	6
Bakterier	6
Mikroorganismernes livskrav.....	6
Mikroorganismernes forhold til varme.....	7
Hvad er multiresistente bakterier?.....	7
Hvad er svampe?.....	8
Hvad er virus?	8
Hygiejneregler i vaskeriet.....	8
Hygiejnestandarder.....	8
Smittekæden.....	9
Kemi	10
pH-skalaen.....	10
Arbejds miljø i indsorteringen.....	11
APV ArbejdsPladsVurdering.....	11
Løft.....	13
Hvad slider på kroppen.....	13
Ergonomiske grundregler	14
Links.....	14

Indledning

At arbejde med modtagelse og indsortering i et vaskeri kræver viden om mange ting.

- Registrering af vasketøj
- Tekstiler og vaskeprogrammer
- Ergonomi
- Hygiejne og mikroorganismer
- Kemi

Produktionsflowet i vaskeriet starter i indsorteringen med, at det snavsede tøj kommer ind fra kunderne i forskellige former for indpakning - bure, containere eller tøjsække. Det kan være vidt forskellige typer af tøj. Fra snavsset industri, fra ren industri (medicinal industri), fra hospitaler, privat tøj og lejetøj som ejes af vaskeriet fx duge, sengetøj, håndklæder m.m. Fælles for det hele er, at det skal sorteres i forskellige kategorier afhængig af tekstiltype, snavs og kunde. Sorteringen sikrer, at tøjet bliver vasket og behandlet korrekt gennem hele vaskeriet. Så kunden får sit tøj tilfredsstillende rent tilbage og at det ikke har gennemgået unødvendige processer, som kan slide på tøjet.

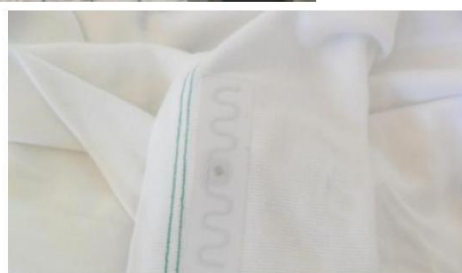
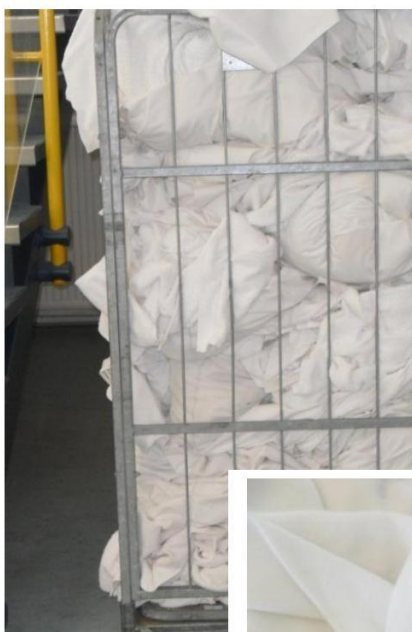

Foto. Marit Smalbro Jakobsen

I mange tilfælde ejer vaskeriet tøjet og der afregnes med kunden en leje pr. vask. For at sikre at kunden får det samme tøj og den samme mængde retur, er det vigtigt, at der arbejdes omhyggeligt med optælling og registrering af tøjet. Det kan være det eneste sted i tøjets flow gennem vaskeriet, hvor dette sker. Kunden har en aftale med vaskeriet om, hvornår tøjet skal være tilbage og har også en forventning om at få deres eget tøj tilbage. Sker dette ikke, vil det påvirke vaskeriets omdømme.

Modtagelse og indsortering i vaskeribranchen

Fejl i sorteringen af det snavsede tøj kan betyde

- At tøjet skal vaskes om, måske fordi det har gennemgået en vaskeproces, som ikke var tilstrækkelig i forhold til snavs eller tekstiltype.
- Vasketøjet afvejes forkert og kan dermed føre til problemer senere i flowet ved fx vaskemaskiner/rør og tumblere.
- At tøjet er misfarvet på grund af forkert sortering og dermed skal igennem en ny proces med evt. affarvning.
- Der er rod i indsorteringsområdet, så tøjet ikke bliver vasket i den ønskede rækkefølge.
- At du er en "dårlig leverandør" til vaskeprocesser og efterbehandling, så der bliver tabt både tid og resurser til omvask. Det går ud over vaskeriets samlede konkurrenceevne.

Vigtige punkter ved arbejde med indsortering

- Vær effektiv i din i din måde at arbejde på
- Vær samarbejdsvillig – indsortering er teamwork
- Vær hjælpsom og fleksibel
- Vær åben for ideer, der kan gøre arbejdet lettere
- Hold balance mellem arbejdstempo og fejl

Modtagelse og indsortering i vaskeribranchen

Generel mikrobiologi

Mikroorganismer er en fællesbetegnelse for små organismer, som ikke kan ses med det blotte øje. Mikroorganismer er i gennemsnit ca. 1 my store = 1/1000 mm. De kan opdeles i 3 grupper.

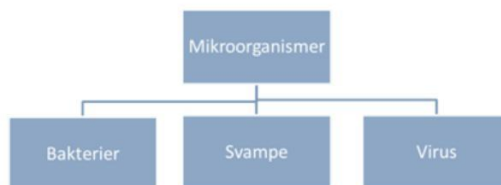

Illustration: Marit Smalbro Jakobsen

Bakterier

Bakterier er encellede mikroorganismer, der er i stand til at formere sig selvstændigt ved deling. En bakterie kan, hvis den har alle livskrav opfyldt, blive til 1.073.741.824 på 10 timer. Ser man på bakterier i et mikroskop kan man se, at bakterier har forskellige former (kugler, stave eller spiraler). Bakterier findes overalt, nogle er gavnlige og andre kan give sygdom. For at mikroorganismene kan formere sig og give anledning til sygdom, skal de have deres livskrav opfyldt. Disse livskrav opfyldes rigtig godt i snavset tøj.

Mikroorganismernes livskrav

- Ilt
- Temperatur
- Fugt
- Mørke
- Næring
- pH-værdi

Men det er ikke kun bakterier, der stortrives i vasketøjet også skimmelsvampe har gode vækstbetingelser. Skimmelsvampe, som giver jordslåede pletter på tøjet.

Klokken	Bakterier
• 12.00	1
• 12.20	2
• 12.40	4
• 13.00	8
• 14.00	64
• 15.00	512
• 16.00	4096
• 17.00	32.768
• 18.00	262.144
• 19.00	2.097.157
• 20.00	16.777.216
• 21.00	134.217.728
• 22.00	1.073.741.824

Illustration: Marit Smalbro Jakobsen

Modtagelse og indsortering i vaskeribranchen

Mikroorganismernes forhold til varme

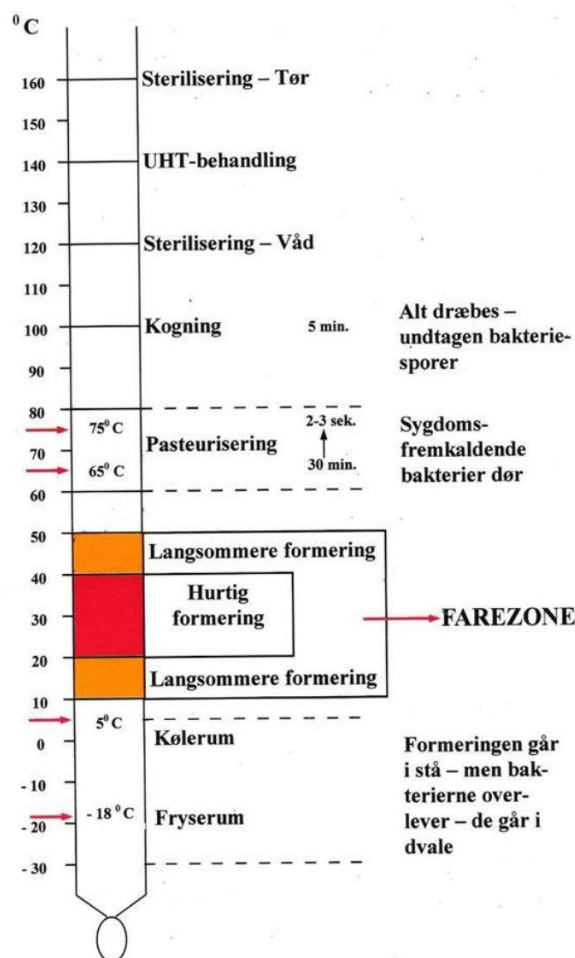

Illustration: Lisbeth Stener Pedersen

Hvad er multiresistente bakterier?

Multiresistente bakterier er resistente (modstandsdygtige) overfor flere slags antibiotika og er altid resistente overfor penicillin. Forekomsten af multiresistente bakterier er stigende, og de mest almindelige multiresistente bakterier er:

- MRSA (methicillin resistente Staphylococcus aureus) der giver "hospitalsinfektioner" og hud-infektioner.
- ESBL (extended spectrum beta-lactamase producerende) bakterier af typen E. coli og Klebsiella der ofte giver urinvejsinfektioner.
- Clostridium difficile en tarm bakterie, der kan give voldsom diaré.

Modtagelse og indsortering i vaskeribranchen

Hvad er svampe?

Svampe er vegetative celler, der sædvanligvis er opbygget som lange, forgrenede tråde, der er nogle få my i diameter. De enkelte tråde kaldes hyfer og netværket af hyfer, betegnes som et mycelium. Væksten sker ved en forlængelse af hyfespidsene og dannelse af sidegrene. Svampe, som er opbygget af hyfer og mycelium, betegnes som skimmelsvampe.

Svampe kan inddeles i 2 grupper gærsvampe og skimmelsvampe.

Hvad er virus?

Virus er mikroorganismer, der ikke er i stand til at formere sig alene, de skal ind i en levende celle for at formere sig, og danne nye virus.

Hygiejneregler i vaskeriet

Da man ved arbejde i vaskeri ikke ved hvilke mikroorganismer, der kan være i vasketøjet, er den personlig hygiejne meget vigtig. Både af hensyn til en selv, men også af hensyn til den øvrige produktion. Hvis eksempelvis en medarbejder fra indsorteringen bevæger sig til den rene del af vaskeriet uden at tage hensyn til hygiejnereglerne, kan der opstå en situation, hvor der tilføres smitte til det rene vasketøj og kvalitet er dermed ikke længere i orden.

Derfor skal du altid være opmærksom på din adfærd i vaskeriet, så du ikke er med til at sprede mikroorganismer.

- Brug altid handsker i indsorteringen
- Vask hænder før pauser og efter endt arbejdsdag
- Vask hænder før/efter toiletbesøg
- Rent arbejdstøj mindst en gang dagligt.
- Når indsorteringen forlades og man bevæger sig til andre dele af vaskeriet, skal det sikres, at der ikke sker smittespredning med arbejdstøjet.
- Vasketøjssække skal være hele og vasketøjet skal være inden for containeren.
- Luftstrømme skal gå fra rent mod urent.

Hygiejnestandarder

Følgende vejledninger har betydning for hygiejnen i vaskeriet.

- Vejledning til kvalitets og miljøkontrol for sygehusvaskerier - Brancheforeningen for vask og tekstiludlejning.
- Vejledning til kvalitets og miljøkontrol for vaskerier – Brancheforeningen for vask og tekstiludlejning.
- DS 2451-2 Styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren – Del 2: Krav til håndhygiejne
- DS 2451 -8 Styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren – Del 8; Krav til vask og håndtering af tekstiler til flergangsbrug.

Modtagelse og indsortering i vaskeribranchen

Smittekæden

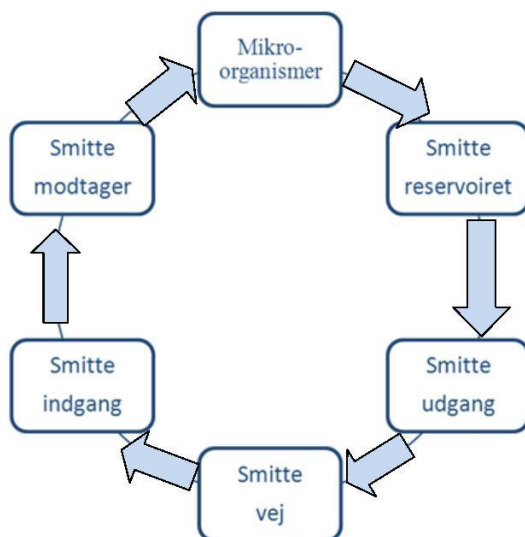

Illustration: Marit Smalbro Jakobsen

		På vaskeriet
Mikroorganismer	Mikroorganismer kan inddeles i 2 store grupper. Patogene = sygdomsfremkaldende Apatogene = ikke sygdomsfremkaldende. Patogene bakterier er bl.a. Salmonella, Norovirus (giver Roskildesyge), Staphylococcer.	I indsorteringen på vaskeriet kan der forekomme alle former for bakterier i tøjet. Hvis kunden har haft viden om, at vasketøjet er inficeret, bør det være pakket i smitteposer, som kan gå direkte videre til vask, uden at personalet kommer i direkte kontakt med mikroorganismene.
Smittereservoir	Det sted hvor mikroorganismene lever. Det kan være på mennesker eller dyr. I organisk materiale, snavs, støv, vand eller fødevarer. Mennesker kan være raske smittebærere altså udskille smitstof uden selv at være syg.	På vaskeriet vil der altid forekomme store mængder af mikroorganismer i vasketøjet også selv om det ikke kommer fra hospitaler og lign.
Smitteudgang	Smitte-udgang er der, hvor smitten forlader reservoir.	
Smittevej	Smittevejen fortæller mikroorganismernes vej fra et sted til et andet.	Fx fra det snavsede vasketøj til medarbejder.
Smitteindgang	Er det sted, hvor mikroorganismene kommer ind i den næste vært eller forurener en vare. En smitte-indgang kan være rifter i hud.	På vaskeriet kan det være smitte af medarbejdere, der ikke bærer den fornødne personlige beskyttelse og derfor bliver smittet eller "smitter" rent vasketøj.
Smittemodtager	En person, hvis immunforsvar ikke er stærkt nok til at nedbryde smitten, og derfor får en infektion.	Medarbejderen i vaskeriet eller fx patienten på hospitalet.

Modtagelse og indsortering i vaskeribranchen

Kemi

pH-skalaen

pH skalaen fortæller om en væske er sur eller basisk. Det er vigtig viden i vaskeriet både af hensyn til mikroorganismernes vækst og af hensyn til tekstilerne, når de vaskes.

Det er afgørende for resultatet, hvilken pH-værdi vaskemidlet har og hvilket produkt, der er anvendt. Der er meget stor forskel på, hvad de forskellige tekstiler kan holde til. Polyester kan eksempelvis tåle næsten hele pH-skalaen, mens uld kun kan klare en pH-værdi omkring 5,5 – 6,5.

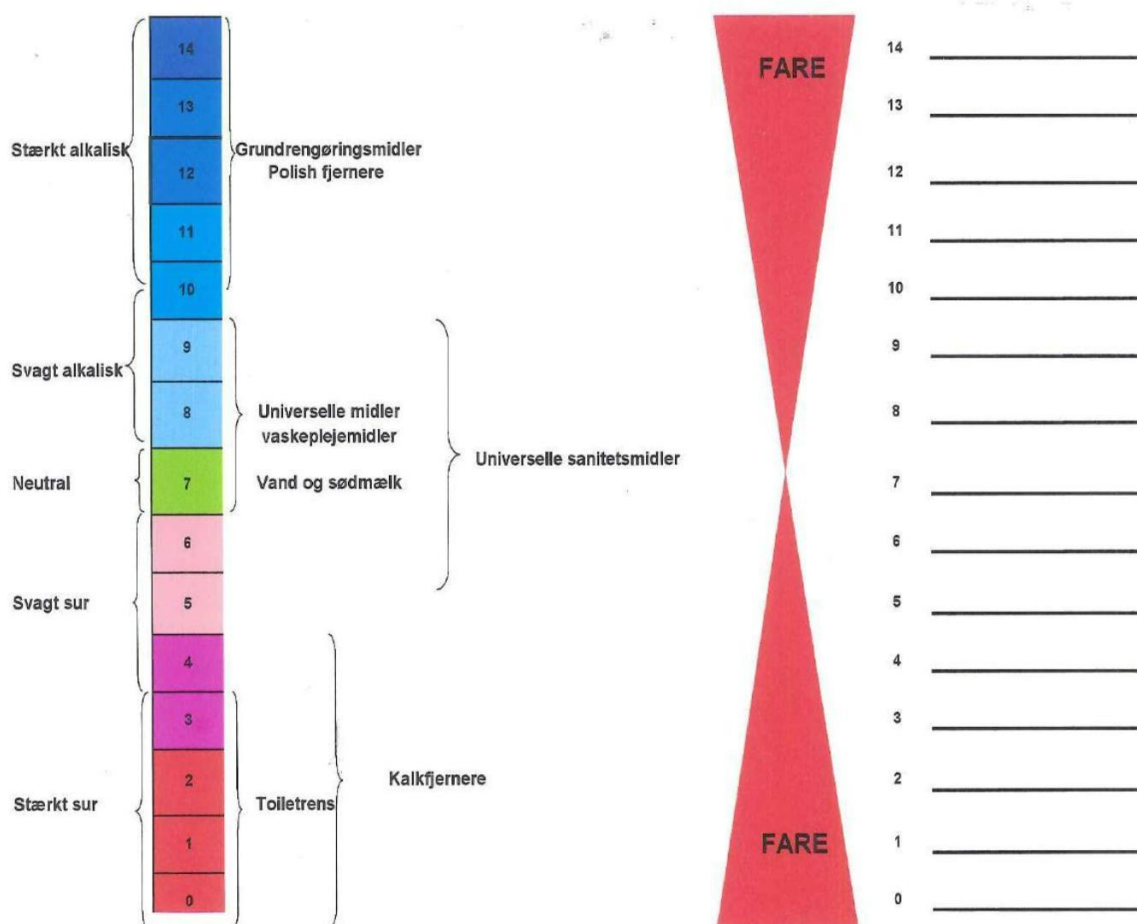

Illustration: Marit Smalbro Jakobsen

I indsorteringen må man altså vide hvilke programmer, det udvejede tøj går videre til, så kvaliteten af det rene tekstil bibeholdes og at tekstilet beholder sit oprindelige udseende.

Arbejds miljø i indsorteringen

APV ArbejdsPladsVurdering

En af de vigtigste forudsætninger for et godt arbejdsmiljø er, at det er fysisk og psykisk i orden. Her kan den lovpligtige APV være med til at kortlægge evt. problemer.

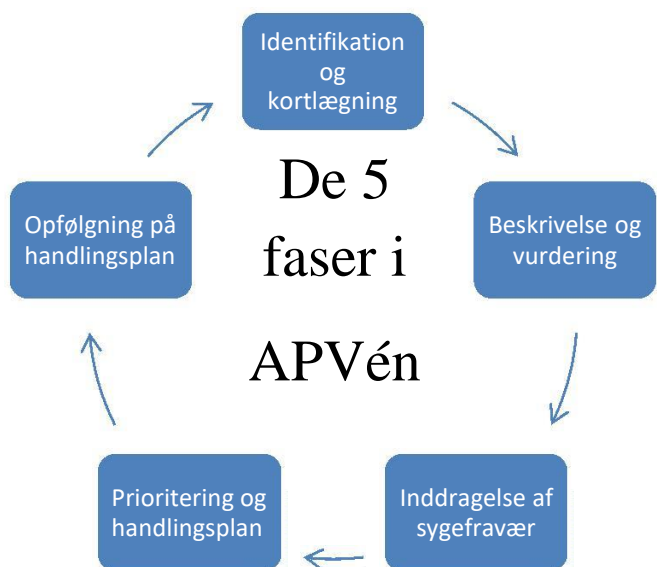

Illustration: Marit Smalbro Jakobsen

APV skal revideres, når der sker ændringer i arbejdet eller i den måde arbejdet udføres på, hvis det er noget, som har betydning for arbejdsmiljøet. APVén skal under alle omstændigheder revideres hvert 3. år.

Hvis virksomheden er medlem af Brancheforeningen for Vask og Tekstiludlejning, vil vaskeriet hvert år blive vurderet på følgende punkter.

- Belysning
- Støj
- Temperatur
- Trækgener
- Bakterier
- Lugtgene
- Støv
- Hygiejne
- Velfærdsforanstaltninger
- Orden/ryddelighed
- Foranstaltninger til modvirkning af EGA

Hvor lurер faren?

EGA / EBA

Ensidigt Gentaget Arbejde/ Ensidigt Belastende Arbejde

Ensidigt belastende arbejde vil sige, at man hele tiden bruger den samme del af kroppen fx højre arm til arbejdsopgaver, som udføres mange gange hver dag. Det kan bevirke, at den del af kroppen, som hele tiden gør de samme bevægelser, bliver mere slidt end resten af kroppen. Prøv at se kritisk på hvordan du arbejder med indsortering!

- Hvilken arm bruger du til at tage det snavsede tøj med?
- Hvilken arm bruger til registrering af tøj?
- Hvordan løfter du sække til sorteringsbåndet?
- Hvordan arbejder du ved kastebordet?
- Hvordan skubber du vogne med vasketøj?
- Hvad er din foretrukne arm, når du arbejder ved lysbordet?
- Hviler du mere på en ene ben i forhold til det andet?

Din favoritside af kroppen,
kan ende med at "æde" værdifuld tid af dit liv

For den medarbejder som ikke er opmærksom på sin krop og måden den bruges på i arbejdet med indsortering, kan der nemt opstå smerter i kroppen.

Uhensigtsmæssige arbejdsstillinger og bevægelser kan over en årrække give slid på kroppen. Det er derfor vigtigt at bruge tid på at træne de rigtige arbejdsstillinger.

På nogle arbejdspladser er det blevet en naturlig del af hverdagen, at hjælpe hinanden med at huske på at bruge gode arbejdsbevægelser.

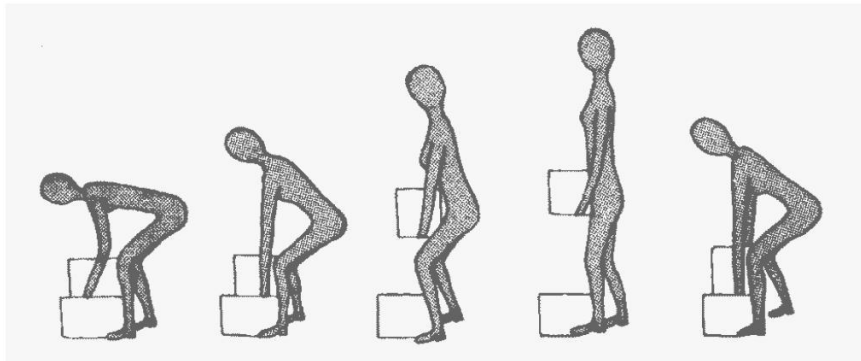
Lav gerne strækøvelser/pausegymnastik, i løbet af dagen – også selvom dine kolleger smiler.

Modtagelse og indsortering i vaskeribranchen

Løft

Der er mange løft i løbet af en arbejdsdag, små lette løft og tunge løft, men for alle løft gælder, at de skal fortages, så du minimerer belastningen på ryggen mindst muligt.

1. Stå så **tæt** som muligt ved det, der skal løftes
2. Stå med **let adskilte fødder**
3. **Vurder** hvor tung byrden er ved at rokke eller skubbe til den
4. Stå med **front med byrden**. Undgå at vride i ryggen
5. **Bøj i knæene** og fæld kroppen forover ved at **bøje i hoftelæddet** og holde ryggen ret men undlad at gå helt ned i hugsiddende stilling
6. **Tag fat om byrden** med let bøjede arme og løft med benenes muskler ved – med ret ryg at strække hoftelæddet og til sidst knæene
7. Når byrden skal **sættes igen**, bruges de samme bevægelser blot i omvendt rækkefølge.

Hvad slider på kroppen

- Foroverbøjede stillinger
- Vrid i lænderyggen og mange bøjninger
- Arbejde over skulderhøjde
- Arbejde under knæhøjde
- Statisk muskelarbejde
- Tunge løft
- Ensidige og gentagne bevægelser EGA
- Kulde og træk
- Gentagne løft
- Hurtige bevægelser
- Snuble bevægelser

Ergonomiske grundregler

1. Brug vægtoverføringsprincippet
2. Brug støttebensprincippet
3. Brug vægtstangsprincippet
4. Hold ryggen i sikringsstilling
5. Kort rækkeafstand
6. Leddene i mellemstilling
7. De 3 næser i samme retning
8. Aldrig foroverbøjet og vrid i ryggen i samtidig
9. Begræns fiksering ved brug af redskaber – statisk muskelarbejde
10. Sænkede skuldre og albuer
11. Skift hånd
12. Stor understøttelsesflade med fødderne – gerne gangbredstående stilling
13. Knæleddet ikke under 90
14. Lige nakke vinkel mellem 0 -20
15. Overarme løftes frem eller udad 0 – 20
16. Hænderne holdes i albuehøjde
17. Vær opmærksom på kulde og træk, varme muskler arbejder bedst
18. Brug de store muskler til det tunge arbejde
19. Brug de små muskler til det lette arbejde
20. Begræns arbejde over skulderhøjde og under knæhøjde
21. Ingen unødige muskelspændinger i kroppen
22. Symmetrisk kropsholdning, ikke hænge i hoften
23. God kropsbalance

Links

www.bedrehygiejne.dk Rådet for bedre hygiejne

www.bar-service.dk Branchemiljørådets hjemmeside

www.apyportalen.dk